

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 43/2010 vp

Hallituksen esitys jäteverolaiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 5 päivänä lokakuuta 2010 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen jäteverolaiksi (HE 159/2010 vp).

Eduskunta-aloitteet

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä seuraavat aloitteet:

- LA 133/2007 vp — Tarja Filatov /sd ym.: Laki jäteverolain 2 ja 4 §:n muuttamisesta (26.2.2008)
- LA 128/2008 vp — Tarja Filatov /sd ym.: Laki jäteverolain 2 ja 4 §:n muuttamisesta (19.11.2008)
- LA 91/2009 vp — Pentti Tiusanen /vas ym.: Laki jäteverolain muuttamisesta (15.10.2009)
- LA 100/2009 vp — Tarja Filatov /sd ym.: Laki jäteverolain 2 ja 4 §:n muuttamisesta (11.11.2009)
- LA 116/2009 vp — Sanna Perkiö /kok: Laki jäteverolain muuttamisesta (11.2.2010)
- TPA 37/2009 vp — Sanna Perkiö/kok ym.: Jäteveron laajentaminen koskemaan yksityisiä kaatopaikkoja (9.6.2009)

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti ympäristövaliokunta on antanut asiasta lausunnon (YmVL 19/2010 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaostossa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Merja Sandell ja ylitarkastaja Katja Viertävä, valtiovarainministeriö
- ylitarkastaja Aimo Aalto, työ- ja elinkeinoministeriö
- lääkintöneuvos Mikko Paunio, sosiaali- ja terveysministeriö
- ylitarkastaja Ari Seppänen, ympäristöministeriö
- tulliylitarkastaja Pia Kivimies, Tullihallitus
- toimitusjohtaja Pasi Nieminen, Autoliitto ry
- toimitusjohtaja Tero Kallio, Autotuojat ry
- veroasiantuntija Mika Jokinen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- johtaja Jukka Leskelä, Energiateollisuus ry
- toimitusjohtaja Lauri Hietaniemi, Green Net Finland ry
- toimialajohtaja Petri Kouvo, HSY Jätehuolto
- toimitusjohtaja Markku Salo, Jätelaitosyhdistys ry
- johtaja Aimo Kastinen, Kemiateollisuus ry
- kilpailuasiainneuvos Riitta Ryhänen, Kilpailuvirasto

- johtaja Timo Sipilä, Maa- ja metsätaloustuotajain Keskusliitto MTK ry
- ympäristöasiantuntija Tiina Vuoristo, Metsäteollisuus ry
- ympäristöinsinööri Ari Nygren, Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- toimitusjohtaja Stig Lönnqvist, Rosk'n Roll Oy Ab
- toimitusjohtaja Lauri Kivekäs, Rudus Oy
- ekonomisti Helena Pentti, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- ekonomisti Martti Luukko, Suomen Kuluttajaliitto ry
- ympäristölakimies Leena Eränkö, Suomen Kuntaliitto
- ympäristönsuojelupäällikkö Jouni Nissinen, Suomen luonnonsuojeluliitto ry
- johtaja Martti Kätkä, Teknologiateollisuus ry
- toimitusjohtaja Lassi Julin, Uusioaines Oy

- pääekonomisti Minna Punakallio, Veronmaksajain keskusliitto
- toimitusjohtaja Katri Penttinen, Ympäristöyritysten Liitto ry.

Kirjallisen lausunnon ovat toimittaneet

- Autoalan Keskusliitto ry
- Suomen Autokierrätys Oy
- Suomen Kuntaliitto
- Suomen ympäristökeskus
- Suomen Yrittäjät ry
- Tekes – teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskus
- valtiovarainministeriö
- Ålands landskapsregering / Ahvenanmaan maakunnan hallitus.

Keskuskauppakamari, Kuluttajavirasto ja maa- ja metsätalousministeriö ilmoittivat, ettei niillä ole huomauttamista asiaan.

HALLITUKSEN ESITYS JA EDUSKUNTA-ALOITTEET

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi jäteverolaki. Laki korvaisi nykyisen jäteverolain.

Esityksessä ehdotetaan jäteveron veropohjaa laajennettavaksi. Jätevero muutettaisiin koskemaan niitä kaatopaikalle toimitettavia jätteitä, joiden hyötykäyttö olisi teknisesti ja ympäristöperusteisesti mahdollista. Laissa verollisiksi säädetyt jäteryhmät perustuisivat jätelain nojalla annettuun ympäristöministeriön asetukseen yleisimpien jätteiden sekä ongelmajätteiden luettelosta ja Ahvenanmaan osalta verollisiksi säädetyt jäteryhmät perustuisivat Ahvenanmaan maakuntaa koskevaan vastaavaan lainsäädäntöön. Määrällisesti suurimpia verollisia jätelajeja olisivat yhdyskuntajätteen lisäksi voimalaitosten sekä rauta- ja terästeollisuuden tuhkat ja kuonat, jätehuoltolaitosten jäte, metsäteollisuuden jätteet sekä rakentamisen jäte pois luki maa-ainekset, pilaantuneilta alueilta kaivetut maa-ainekset, kiviainekset ja ruoppausmassat. Veron piiriin tulisivat myös muun muassa orgaanisen kemian prosessijätteet, romuajoneu-

vot, sähkö- ja elektroniikkajäte sekä terveydenhoidon ja maa- ja metsätalouden jätteet.

Vero ei koskisi jätteitä, joille ei ole kaatopaikkasijoitusta korvaavaa teknistä hyödyntämistä tai käsittelyvaihtoehtoa tai joiden hyödyntämistä tai käsittelyvaihtoehdot eivät ole ympäristöllisesti kestäviä, kuten mineraalijätteitä, epäorgaanisissa kemian prosesseissa syntyviä jätteitä tai maa-aineksia.

Jäteveron tasoa korotettaisiin siten, että veroa olisi suoritettava 40 euroa tonnilta jätettä, joka toimitetaan kaatopaikalle vuoden 2011 alun jälkeen, ja 50 euroa tonnilta jätettä, joka toimitetaan kaatopaikalle vuoden 2013 alun jälkeen.

Ehdotetun lain mukaan veron piirissä olisivat kaikki sekä yleiset että yksityiset kaatopaikat, joille sijoitetaan verolliseen jäteryhmään kuuluvaa jätettä. Jätteiden verollisuus ei siten perustuisi nykyisen jäteverolain mukaisesti siihen, toimitetaanko jätteet yleisille kaatopaikoille ja niihin rinnastettaville, pääasiassa toisten tuottamien jätteiden vastaanottamista varten perustetuille kaatopaikoille vai yksityisille kaatopaikoille tai läjitysalueille.

Verotus kohdistuisi vain jätteiden kaatopaikkakäsittelyyn. Nykyistä vastaavasti jäteveron alaisena kaatopaikkana ei pidettäisi jätteiden välivarastointialuetta, maankaatopaikkaa, kompostointialuetta eikä jätteen hyödyntämisaluetta. Veroa ei maksettaisi myöskään kaatopaikalla hyödynnettävästä jätteestä. Lisäksi keräyspaperin siistauslietteen verottomuudelle haettaisiin Euroopan komission valtiontukilupaa. Ongelma-jäte rajattaisiin lain soveltamisalan ulkopuolelle.

Esitys liittyy valtion vuoden 2011 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011.

Eduskunta-aloitteet

LA 133/2007 vp, LA 128/2008 vp ja LA 100/2009 vp. Lakialoitteissa ehdotetaan, että jätevero laajennettaisiin koskemaan myös sellaisia yksityisiä kaatopaikkoja, joihin jätteenkäsittelylaitos sijoittaa omia laitoksessa syntyneitä jätteitään. Jäteveron piiriin tulisivat tällöin jätteiden lajittelussa, esikäsittelyssä, käsittelyssä ja hyödyntämisessä syntyvät jätteet, jotka sijoitetaan kaatopaikoille.

LA 91/2009 vp. Lakialoitteessa ehdotetaan, että jätevero laajennetaan koskemaan myös yksityisiä kaatopaikkoja ja polttoon vietävää jätettä ja että jäteveron tasoa korotetaan.

LA 116/2009 vp. Lakialoitteessa ehdotetaan, että kunnallisille kaatopaikoille sijoitettaviin jätteisiin kohdistuvaa jäteveroa korotetaan ja että jäteverovelvollisuutta laajennetaan koskemaan myös yksityisten jätteen tuottajien omia kaatopaikkoja. Kaatopaikalle sijoitettavalle biojätteelle asetettaisiin kaikkein korkein vero ja kaatopaikkakaasun hyödyntämiseen kannustettaisiin antamalla verovähennysoikeus myös kaatopaikalta kerätystä ja hyödynnettävästä kaasusta. Yksityisten kaatopaikkojen inaktiivisen jätteen jätevero asetettaisiin kunnallisten kaatopaikkojen jäteveroa alhaisemmalle tasolle lukuun ottamatta ilmastonmuutosta pahentavaa, yksityisille kaatopaikoille sijoitettavaa aktiivista biohajoavaa jätettä.

Jäteveron ulkopuolelle jätettäisiin jäte, jota hyödynnetään ympäristövaatimuksiin perustuvien suunnitelmien mukaisesti kaatopaikan rakenteissa ja rakennelmissa.

TPA 37/2009 vp. Toimenpidealoitteessa ehdotetaan, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin selvittääkseen jäteveron laajentamista koskemaan myös yksityisiä kaatopaikkoja.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Valiokunta esittää, että lakiehdotus hyväksytään muutettuna.

Esitys uudeksi jäteverolaiksi sisältää periaatteellisesti merkittäviä muutoksia voimassa olevaan ja ohjausvaikutukseltaan heikoksi todettuun¹ jäteverolakiin. Se laajentaa ensinnäkin veropohjan kaikkiin kaatopaikkoihin riippumatta kaatopaikan omistus- ja hallintasuhteista tai jätteen alkuperästä. Veron piiriin tulisivat siten nykyisten yleisten kaatopaikkojen lisäksi myös yksityiset kaatopaikat, ja kaikkien kaatopaikkojen verokohtelu olisi jatkossa yhdenvertaista.

Esitys on lisäksi lähtökohdiltaan ja toteutukseltaan aidosti ympäristöohjaava, kun verollisuuden perusteeksi asetetaan jätteen hyödynnettävyys; verollisia olisivat jatkossa johdonmukaisesti sellaiset kaatopaikoille sijoitettavat jätteet, joita voitaisiin vielä hyödyntää teknises-

¹ Esim. VTV on katsonut jäteverotusta koskevassa tarkastuskertomuksessaan (87/2004) mm., että jäteverotuksessa ovat painottuneet enemmän järjestelmän toteutettavuutta ja hallinnoitavuutta koskevat näkökohdat kuin laille asetetut ympäristölliset tavoitteet (s. 37—38).

ti ja ympäristönperusteisesti. Vero ohjaisi vastedes näin myös tuotantojätettä teollisuuskaatopaikkaa laadukkaampaan käsittelyyn ja hyötykäyttöön. Verottomia olisivat vastaavasti sellaiset kaatopaikalle sijoitettavat jätelajit, joille ei ole korvaavaa teknistä hyödyntämistä tai käsitteilyvaihtoehtoa tai joiden hyödyntämisestä aiheutuva haitta olisi hyötyä suurempi. Tällaisia olisivat esimerkiksi mineraalijätteet ja epäorgaanisissa kemian prosesseissa syntyvät jätteet. Jäteveroa ei kannettaisi myöskään kaatopaikalle sijoitettavasta ongelmajätteestä.

Hyödynnettävyyssuhteet olisi sidoksissa ympäristölainsäädäntöön siten, että lain liitteessä olevassa verotaulukossa olevat jäteerätykset vastaisivat yleisimpien jätteiden ja ongelmajätteiden luettelosta annetun ympäristöministeriön asetuksen (1129/2001) nimikeryhmiä. Tulkinta vero- ja ympäristöviranomaisien kesken olisi siten mahdollisimman yhdenmukaista. Asetus on annettu jätelain (1072/1993)² nojalla. Jätelaki tukeutuu puolestaan EU-lainsäädäntöön. Esityksellä on näin myös laajempi lainsäädännöllinen tausta, vaikkei itse jäteverotusta ole harmonisoitu EU:ssa. — Lain määritelmät vastaisivat myös

² Jätelakiä ollaan uudistamassa mm. uuden EU:n jätedirektiivin (2008/98/EY) vuoksi. Asiaa koskeva esitys on parhaillaan eduskunnan käsiteltävänä (HE 199/2010 vp, Hallituksen esitys eduskunnalle jätelaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi). Koska lakien on tarkoitus tulla voimaan vuoden kuluttua niiden vahvistamisesta, jäteverolakiä koskevassa esityksessä on nojaututtu nykyiseen jätelakiin. Jäteverolakiin on tarkoitus tehdä aikanaan tarvittavat tekniset muutokset, kun jätelaki tulee voimaan. — Jäteverolain verotaulukkoa on tarkoitus päivittää vastaavasti esimerkiksi, kun komissiossa valmisteilla oleva päätös EU:n jäteluettelon uudistamisesta antaa siihen aikanaan aiheutta.

Uuden jätelain keskeisenä tavoitteena on ohjata jätettä tuottavaa toimintaa ja jätehuoltoa EU:ssa hyväksytyn jätetuotannon ensisijaisuusjärjestyksen mukaisiin toimintatapoihin. Ensisijaisuusjärjestykseen sisältyy seuraavat viisi porrasta: (1) jätteen synnyn ehkäisy, (2) jätteen käsittely uudelleenkäyttöä varten, (3) kierrätys, (4) muu hyödyntäminen, ml. energiakäyttö, ja (5) loppukäsittely. Järjestyksestä voidaan poiketa elinkaaritarkastelun ja ympäristöllisten kokonaisvaikutusten arvioinnin perusteella.

muutoin mahdollisimman pitkälle ympäristölainsäädännön määrittelyjä.

Veropohjan laajennus merkitsisi käytännössä sitä, että veronalaisten kaatopaikkojen määrä nousisi nykyisestä 61:stä noin 100:aan. Jäteveropohja kasvaisi vastaavasti määrällisesti nykyisestä noin 1,9 milj. tonnista arviolta noin 3 milj. tonniin. Tämä edustaa sinänsä murto-osaa vuosittaisesta kokonaisjättemäärästä, esimerkiksi esityksessä mainitusta vuoden 2007 noin 74 milj. tonnista³.

Uusia verollisia jäteerätyksiä olisivat eräin poikkeuksin mm. massojen, paperin ja kartongin valmistuksessa ja jalostuksessa sekä polttolaitoksissa syntyvät jätteet, kuten tuhkat ja kuonat, sekä voimalaitosten rikinpoistojäte ja lentotuhka. Verollisiksi tulisivat myös mm. romuajoneuvot ja niiden purkamisessa ja ajoneuvojen huollossa syntyvät jätteet. — Sen sijaan keräyspaperin puhdistuksessa syntyvä siistausliete säilyisi lähtökohtaisesti edelleen verottomana, mutta sille olisi haettava Euroopan komission valtiontukilupa. Tätä koskeva menettely on käynnistetty, ja laki tulisi tältä osin voimaan, kun komissio on hyväksynyt verottomuuden.

Määrällisesti suurimpia veron piiriin kuuluvia jätteitä olisivat yhdyskuntajäte (1,5 milj. tn) — kuten nykyisin — voimalaitosten sekä rauta- ja terästeollisuuden tuhkat ja kuonat (0,7 milj. tn), jätehuoltolaitosten jäte (0,4 milj. tn), metsäteollisuuden jätteet (0,3 milj. tn ilman keräyspaperin siistauslietteen verottomuutta) sekä rakentamisen jäte lukuun ottamatta pilaantuneita maa-aineksia (0,1 milj. tn).

Uuteen jäteverolakiin sisältyy merkittävistä periaatteellisista muutoksista huolimatta useita samoja verotuksen lähtökohtia kuin nykylakiin; verovelvollinen olisi edelleen kaatopaikan pitäjä, ja vero kohdistuisi edelleen vain jätteen kaatopaikkakäsittelyyn. Muu jätteiden käsittely, kuten jätteenpolto tai käsittely ongelmajäte-

³ Tästä hyödynnettiin materiaalina ja energiana noin 40 %. Tärkeimpiä hyödynnettäviä jätteitä olivat mineraaliset maamassat sekä metalli- ja puujätteet. Esimerkiksi puujäte käytettiin lähes kokonaan hyödyksi energiantuotannossa tai metsäteollisuudessa.

laitoksissa, jäisi siten edelleen lain soveltamisalan ulkopuolelle. Samoin kaatopaikkarakenteissa lupa- tai valvontaviranomaisen hyväksymällä tavalla hyödynnettävä jäte olisi verotonta myös jatkossa. Kaatopaikkana ei pidettäisi myöskään alle kolme vuotta kestävä jätteen väliaikaista varastointipaikkaa, maankaatopaikkaa eikä jätteiden kompostointi- tai hyödyntämisaluetta. Edellytyksenä olisi mm. se, että tällainen alue on eroteltu selvästi kaatopaikasta.

Esitys sisältää veropohjamuutosten lisäksi myös ehdotuksen jäteveron korotuksesta kahdessa erässä. Vero nousisi nykyisestä 30 eurosta jätetonnilta ensi vuoden alusta 40 euroon ja vuoden 2013 alusta 50 euroon jätetonnilta. Korotukset ja veropohjan laajennus lisäisivät valtion verotuloja vuositasona nykyisestä noin 45 milj. eurosta noin 90 milj. euroon. Arviossa on oletettu mm., että kaatopaikkasijoituksen määrä laskee yhdyskuntajätettä lukuun ottamatta keskipitkällä aikavälillä noin kymmenen prosenttia nykyisestä. Pääosa korotuksista kohdistuisi teollisuuteen (noin 35 milj. euroa), ja vaikutukset yksittäisille kotitalouksille jäisivät vähäisiksi⁴.

Ympäristövaliokunnan lausunto

Ympäristövaliokunta kannattaa esitystä ja pitää sitä erittäin tarpeellisena jäteverolain ympäristö-

ohjaavuuden lisäämiseksi ja myönteisten ympäristövaikutusten aikaansaamiseksi. Aidosti kannustava ympäristöverotus edellyttää, että ohjauksen lähtökohdat perustuvat ilmasto- ja muihin ympäristövaikutuksiin sekä jätehierarkiaan.

Valiokunta on viitannut perusteluissaan mm. EU:n uuteen jätedirektiiviin (2008/98/EY), jossa vahvistetun jätehierarkian tulisi ohjata jättepolitiikkaa. Taustalla on pitkän aikavälin tavoite tehdä EU:sta kierrätysyhteiskunta.

Jätehierarkian ensisijainen tavoite on ehkäistä jätteen syntyä ja sen jälkeen tukea materiaalin uudelleen käyttöä, kierrätystä ja muuta hyötykäyttöä, energiakäyttö mukaan luettuna. Vasta viimeisenä vaihtoehtona on velvollisuus huolehtia jätteen asianmukaisesta loppukäsittelystä. — Vastaavasti EU:n kaatopaikkadirektiivi (1999/31/EY) velvoittaa vähentämään olennaisesti kaatopaikalle sijoitettavan jätteen määrää.

Lausunnossa on viitattu myös Suomen valtakunnalliseen jätesuunnitelmaan, jossa on esitetty tavoitteet ja keskeiset ohjauskeinot kansalliselle jättepolitiikalle. Yhtenä keinona on mainittu jäteverotus, jossa olevat epäkohdat tulisi poistaa ja luoda jätehuollon tavoitteita parhaiten edistävä ohjausmalli. Valiokunta on pitänyt olennaisena sitä, että jätevero tukee vireillä olevaa jätelain kokonaisuudistusta ja ohjaa toimijoita jätehierarkian ja muiden jätehuollon periaatteiden mukaisesti.

Valiokunta on pitänyt ympäristösyistä hyväksyttävänä myös sitä, että keräyspaperin hyödyntämisessä syntyvä siustausliete rajataan jäteveron ulkopuolelle. Lietteestä hyödynnetään nykyisin 98 prosenttia maarakentamisessa ja energiana, ja verollisuus saattaisi vaarantaa tämän hyötykäytön.

Lausunnossa on korostettu lain seurannan tärkeyttä. Valiokunta on huomauttanut lisäksi eräistä yksityiskohdista ja esittänyt muutosta lain 6 §:ään, jotta betonijätteen nykymuotoinen kierrätys voidaan turvata. Se on kiinnittänyt samassa mielessä huomiota myös jätelasin asemaan. Näitä näkökohtia on käsitelty tarpeellisilta osin erikseen jäljempänä.

⁴ Pääosa lisääntyvästä verorasituksesta kohdistuu teollisuuteen ja siinäkin selvästi muutamille aloille, voima- ja polttolaitoksiin (24 milj. euroa vuonna 2011) sekä massojen, paperin ja kartongin valmistukseen (8 milj. euroa). Kokonaisrasitus jäisi muiden toimialojen osalta vähäiseksi (alle 5 milj. euroa) ja jakautuisi laajalle joukolle. Esityksessä on todettu toisaalta, että tosiasiallinen verorasitus voi jäädä tätä pienemmäksi, koska jäteveron piiriin valitut jätteet ovat hyödynnettäviä. Niiden hyödyntämisaste on jo nykyisin monin osin korkea, jopa 80–90 prosenttia jätteistä, ja vero kasvattaa hyötykäytön osuutta.

Muutokset koskisivat kotitalouksia välillisesti jättemaksuun siirtyvinä korotuksina. Vaikutukset jäisivät tältä osin kuitenkin ilmeisen vähäisiksi; esityksessä arvioidaan kotitalouksien osuudeksi verotuotoista vuoden 2013 korotuksen jälkeen noin 20 milj. euroa. Kun kotitalouksia on arviolta noin 2,5 milj., keskimääräinen kustannusten nousu olisi vuositasona alle 10 euroa.

Valtiovarainvaliokunnan yleisarvio

Valiokunta pitää esitystä lähtökohdiltaan perusteltuna ja kannatettavana. Se toisi ratkaisun nykyisen lain suurimpina pidettyihin ongelmiin: epäneutraaliin verokohteluun, siihen liittyviin valtiontukinäkökohtiin ja heikkoon ohjausvaikutukseen.

Veropohjan uusi määrittely parantaisi kilpailuneutraaliteettia koko jätesektorilla, koska erilaiset toimijat ja kaatopaikat olisivat verotuksellisesti yhtäläisessä kilpailuasemassa ja koska toimialojen sisällä poistuisi mahdollisuus hyödyntää yksittäisissä tapauksissa toisen toimialan verotonta kaatopaikkaa. Lisäksi useat tahot, mm. ympäristöministeriö, Kilpailuvirasto, Valtiontalouden tarkastusvirasto ja Suomen Kuntaliitto ovat pitäneet jo pitkään tärkeänä saada myös yksityiset teollisuuden kaatopaikat jäteverotuksen piiriin. Sitä koskeva suositus sisältyi myös OECD:n vuonna 2009 tekemään raporttiin Suomen ympäristöpolitiikan tuloksellisuuden arvioinnista⁵. Myös eduskunta edellytti aikanaan jäteverolakia hyväksyessään, että hallitus huolehtii lain jatkovalmistelussa kaatopaikkojen tasapuolisesta kohtelusta⁶. Muutos on siis tältä osin odotettu.

Kilpailunäkökohdat ovat korostuneet myös sen vuoksi, että jätteiden hyödyntämismahdollisuudet ovat kehittyneet kiristyneen ympäristölainsäädännön myötä ja jäteala on kehittynyt ammattimaiseksi liiketoiminnaksi.

Jätevero olisi uuden lain myötä myös entistä avoimemmin kannustintyyppinen ympäristövero, jollaiseksi se alun alkaen on tarkoitettu. Veron piiriin tulisivat sellaiset jätteet, joiden hyötykäyttöä voidaan tukea verolla. Vero-ohjauksella voidaan vähentää niiden kaatopaikkakäsittelyä ja parantaa ympäristön tilaa. Vastaavasti veron ulkopuolelle jätettävien jätteiden hyödyntäminen nykyisin matala, eikä niiden loppusijoitusta kaatopaikalle voida vähentää merkittävästi vero-ohjauksella.

Valiokunta pitää myös veronkorotuksia perusteltuina ja vero-ohjauksen tehokkuuden kannalta tarpeellisina. On ilmeistä, että nykyinen verotaso ja kaatopaikkakäsittelyn alhainen hinta laitostähtelyyn verrattuna ohjaavat hyödynnettävää jätettä edelleen kaatopaikoille. Ympäristöministeriö arvioi vuonna 2009 jäteveron kehittämistyöryhmän muistiosta antamassaan lausunnossa esimerkiksi, että jäteveron tulisi olla 60 euroa tonnilta, jotta kaatopaikkakäsittelyn kokonaishinta vastaisi laitostähtelyyn hintatasoa.

Veropohjan laajennus ja verotason korotus lisäävät kumpikin osaltaan materiaalien uusiokäytön, kierrätyksen ja uudenlaisten toimintatapojen kannattavuutta. Se taas luo edellytyksiä uusiin ratkaisuihin ja toimintatapoihin jäte- ja kierrätysliiketoimialalla, jonka kasvunäkymät ja työllistämispotentiaali ovat asiantuntijakuulemisessa esitettyjen arvioiden mukaan mittavat ja kilpailu kovaa. Kasvun ja viennin tueksi on sen vuoksi tärkeä saada myös kotimaisia referenssejä uusista innovaatioista.

Valiokunta pitää tärkeänä myös sitä johtajatusta, että lain veropohjaa tarkastellaan säännöllisesti ja varmistetaan, että se on johdonmukainen kaikkien jätteiden osalta. Näin voidaan ylläpitää lain ohjausvaikutusta, kun kehittyvä tekniikka ja ympäristölainsäädäntö muuttavat toimintaympäristöä. Yritysten toimintaedellytysten kannalta on myös tärkeää, että veroratkaisujen suunta on selkeä ja ennustettava. Ennakoitavuus luo varmuutta, jonka turvin yritykset voivat kehittää toimintaansa pitkäjänteisesti ja panostaa kannattavasti alan tuotekehitykseen.

Jätenimikkeiden mukainen ja viralliseen jäte- luokitukseen kytkeytyvä vero on myös veroteknisesti joustava. Lisäksi lain toimeenpanon kannalta on eduksi, että jäteverolain määritelmissä tukeudutaan esityksen mukaisesti jätelain määritelmiin ja että jäteverolain ja ympäristölainsäädännön käsitteet ovat mahdollisimman pitkälle yhteneväiset.

Esitys on kaikkiaan laadullinen askel ympäristöperusteisessa ja neutraalissa vero-ohjauksessa ja siten lähtökohdiltaan onnistunut ja kannatettava. Myös keräyspaperin siistauslietettä koskeva poikkeus on perusteltu ympäristö-

⁵ OECD, Pariisi 18.2.2009.

⁶ HE 48/1996 vp — EV 93/1996 vp.

syistä, ja sen valtiontukimenettely tulee viedä läpi tehokkaasti ja joutuisasti.

Valiokunta käsittelee seuraavassa hieman tarkemmin eräitä yksittäiskysymyksiä, jotka ovat nousseet esiin valiokunnan asiantuntijakuulemisessa. Valiokunta esittää lisäksi muutoksia betoni- ja lasijätteen verokohteluun.

Taloudellinen hyödynnettävyys

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on huomautettu siitä, ettei kaikkia nyt veronalaiseksi tulevia jätteitä voida hyödyntää käytännössä taloudellisesti järkevästi. Vero aiheuttaisi siten kustannusrasitteen, jota ei voida tosiasiallisesti välttää.

Lain valmistelussa yhtenä verollisuuden kriteerinä oli taloudellinen hyödynnettävyys. Tästä perusteesta oli kuitenkin luovuttava komission kielteisen kannan vuoksi. Kriteeriä pidettiin tulkinallisesti ongelmallisena, millainen se eittämättä on. Muutos merkitsi toisaalta myös sitä, ettei EU:n valtiontukisäännösten mukaista ilmoitusmenettelyä tarvitse käynnistää koko ehdotettuun lakiin, vaan ainoastaan lain periaatteista poikkeaviin verottomuuksiin.

Esityksen lähtökohtana on tukea kaatopaikkasijoitukselle vaihtoehtoisia jätteen käsittelytapoja. Veropohjan kaventaminen vähentäisi tätä kannustinta. Toisaalta verollisten jätteiden luettelo on johdonmukainen lakiehdotuksen lähtökohdista käsin, ja kaikkia jäteryhmiä on tarkasteltu yhtäläisin perustein.

Valiokunta katsoo näillä perusteilla, etteivät huomautukset anna aihetta muuttaa veron perusteita.

Jätteenpoltto

Jätevero koskisi edellä todetuin tavoin vain kaatopaikoille toimitettavia jätteitä. Jätteenpoltto jäisi siis nykyiseen tapaan edelleen veron ulkopuolelle. Keskeisenä perusteena rajaukselle on tarve lisätä nopeasti jätteenpolttoja, jotta biohajoaville jätteille voidaan saada kaatopaikkakäsittelyä korvaava laitospöytä. Tämä on tarpeen, kun biohajoavan jätteen kaatopaikkasijoitus tulee kielletyksi valtioneuvoston energia- ja ilmastostrategian linjausten mukaisesti vuonna

2015. Kuntien jätelaitokset pyrkivät toimimaan tämän aikataulun mukaisesti ja lopettamaan biohajoavan jätteen kaatopaikkasijoituksen määräkäytön mennessä.

Jäteveron korotus ja veropohjan laajennus parantavat jo sinällään jätteenpolton kannattavuutta suhteessa kaatopaikkasijoittamiseen. Jätteen polttokäyttöä tuetaan lisäksi nykyisin verotuin ja ensi vuoden alusta verotuet korvaavalla kiinteällä syöttötariffilla⁷. Tukitaso pysyy kuitenkin samana. Tukea on pidetty toistaiseksi tarpeellisenä, mutta esityksessä on todettu erikseen, että jätteenpolton verokohtelu on aiheellista tarkastella myöhemmin. Tämä tulee ajankohtaiseksi mm., kun tiukentuva ympäristölainsäädäntö pienentää veropohjaa nykyisestä ja kun jäteveron jätteenhuoltoon liittyvät tavoitteet täyttyvät.

Valiokunta pitää valittua linjaa perusteltuna. Jätteenpolton verottomuudella on selviä etuja: Laajamittainen jätteiden energiakäyttö on vasta alkamassa Suomessa, ja verottomuudella edistetään kaatopaikalle nykyisellään sijoitettavan jätteen hyötykäyttöä energiantuotannossa. Samalla pienennetään kaatopaikkasijoituksen ympäristöhaittoja, erityisesti metaanipäästöjä. Poltto korvaa myös fossiilisia polttoaineita ja lisää energiaomavaraisuutta.

Jatkossa on kuitenkin syytä varmistautua myös siitä, että jätteiden materiaalihyötykäyttö EU:n jätehierarkian mukaisesti on kannattavaa. Globaali kilpailu erilaisista materiaaliavaroista luo markkinoita uusille suomalaisille innovaatioille, ja niiden kehittämistä tukee nimenomaan tehokas kotimainen jättemateriaalien kierrätys- ja uusiokäyttö. Jätteenpolton veroasemaa on aiheellista arvioida myös tässä valossa. — Näkemys vastaa myös ympäristövaliokunnan kantaa.

Jätteenpolton tuhkat ja kuonat

Lain soveltamisalan ulkopuolelle jäisi vain jätteenpoltto, eivät sen sijaan siinä syntyneet, kaatopaikalle loppusijoitettavat tuhkat ja kuonat. Ne

⁷ Uudet syöttötariffit sisältyvät budjettilakina käsiteltävänä olevaan esitykseen laiksi uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta (HE 152/2010 vp).

verotettaisiin siis samoin perustein kuin muut veronalaiset jätteet, jos niitä ei käytetä kaatopaikkojen rakenteissa. Loppusijoitettavien jätteiden verollisuutta on pidetty asiantuntijakuulemisessa ongelmallisena, koska vero kohdistuu välillisesti vasta kehittymässä olevaan jätteenpolttoon.

Jätehuoltolaitoksissa syntyvät, kaatopaikoille sijoitettavat jätteet, kuten tuhkat, olisivat verollisia lain yleisten periaatteiden mukaisesti. Perusteena on se, että tuhkia voidaan hyödyntää teknisesti ja ympäristöperusteisesti mm. maa- rakentamisessa sekä täyteaineena asfaltissa ja betonirakenteissa. Ratkaisu on siis lain linjasten ja yleisen rakenteen mukainen.

Verollisuus kannustaa myös etsimään vaihtoehtoja kaatopaikkasijoitukselle ja siten parantamaan kaikessa poltossa syntyvän tuhkan hyödyntämistä ja -mahdollisuuksia. Valtiovarainministeriön näkemys on, että tuhkat ylipäänsä ovat keskeisiä uusia verollisia jättejakeita. Lisäksi teollisuus on rekisteröimässä tuhkaa Euroopan kemikaalirekisteriin. Tämä poistaisi osaltaan sen hyötykäytön esteitä.

Valiokunta katsoo edellä olevilla perusteilla, ettei esitykseen sisältyvää tuhkien ja kuonan verokohtelua ole aihetta muuttaa. Tuhkien hyötykäytön kehitystä on kuitenkin syytä seurata, kuten myös esityksen perusteluissa on erikseen todettu.

Lentotuhka ja kipsijäte

Voimalaitosten rikinpoistojäte eli kipsijäte ja lentotuhka ovat nykyisin verottomia mutta muuttuisivat uudessa laissa eräin poikkeuksin verollisiksi. Perusteena tälle on mahdollisuus hyödyntää näitä jätteitä mm. rakennustoiminnassa. Verollisuus noudattaisi siis lain yleistä linjaa ja kannustaisi osaltaan jätteiden uusio- käyttöön.

Ympäristövaliokunta on puoltanut asiantuntijakuulemisessa esitettyä näkemystä, jonka mukaan lentotuhka — ja tuhkat ylipäänsä — tulisi rajata toistaiseksi veron ulkopuolelle. Verottomuus olisi perusteltua, kunnes tuhkan hyötykäytön esteet saadaan poistetuksi ja ympäristön kannalta kestävät hyödyntämistavat kehittyvät.

Valtiovarainvaliokunta katsoo, ettei hallituksen esitystä ole syytä muuttaa; tuhkaa voidaan käyttää hyödyksi edellä todetuin tavoin, ja vero kannustaa etsimään uusia hyödyntämistapoja. Lisäksi voimalaitosten savukaasujen puhdistuksessa syntyvistä sivutuotteista on jätetty veron ulkopuolelle sellaiset jättejakeet, joita ei voida hyödyntää teknisesti ja ympäristöperusteisesti. Verokohtelu on siis kaikkiaan lain yleislinjan mukainen.

Lentotuhkan verottomuus lisättiin lakiin aikanaan eduskuntakäsittelyssä sillä perusteella, että kysymys oli ilmastonsuojeluvaatimusten täyttämisen vuoksi syntyvästä jätteestä. Verottomuus- asema oli tuolloin mahdollinen, koska unionin ilmastonsuojelua koskeva sääntely ei ollut pakottavaa, toisin kuin nyt. Pakollisen toiminnan taloudellinen tukeminen on kiellettyä EU:n perusperiaatteiden nojalla. Verottomuus ei ole tähänkään nähden mahdollinen.

Kaatopaikalla hyödynnettävä jäte

Kaatopaikkarakenteissa hyödynnettävä jäte olisi siis ehdotuksen mukaan verotonta myös jatkossa. Tämä koskisi nykyistä poiketen kuitenkin myös lasijätettä ja halkaisijaltaan yli 150 millimetrin kokoisista kappaleista koostuvaa betonijätettä.

Ajatuksena on se, että kaatopaikkojen rakenteissa käytettäisiin ensikäytössä olevien raaka- aineiden sijasta tarkoitukseen sopivia jätteitä. Lisäksi kaatopaikkaa koskevat ympäristövaatimukset ovat tiukentuneet, ja nykyvaatimusten mukaisen kaatopaikan rakenteisiin tarvitaan huomattavan paljon rakennusmateriaalia. Hyötykäytön tulisi olla suunnitelmallista ja valvottua, ja sitä ohjattaisiin mm. kaatopaikan ympäristöluvassa. Tämä estäisi osaltaan jätteiden näennäistä hyötykäyttöä.

Esityksessä on arvioitu, ettei täysi verottomuus vaaranna vakiintunutta lasi- ja betonijätteen kierrätystä. Tämä vastaa myös ympäristöministeriön näkemystä. Verottomuus takaisi myös maa- ja kallioperän aineksen ja maa- ja kallioperäisen jätteen yhdenmukaisen verokohtelun riippumatta loppusijoitustavasta. Lisäksi kierrätykseen soveltumattoman lasi- tai beto-

nijätteen käyttö maarakentamisessa kaatopaikkojen ulkopuolella on sallittua ja verotonta.

Esityksessä oleva näkemys on kuitenkin kyseenalaistettu valiokunnan asiantuntijakuulemisessa. Myös ympäristövaliokunta on esittänyt muutosta ainakin betonin verokohteluun. Perusteena on se, että verottomuus vähentäisi ratkaisevasti lasin ja betonin kierrätystä sekä sen yhteydessä kerättävien muiden jätteiden, kuten betoniteräksen, keräystä. Lisäksi lasijätteen hyödyntäminen maarakentamisessa kaatopaikan ulkopuolella vaatii ympäristöluvan eikä siis ole suoraan sallittua. Ympäristökeskukset ovat suhtautuneet lupahakemuksiin kriittisesti.

Betonin kierrätys on kehitetty Suomessa kansainvälisesti korkeatasoiseksi ja hyvin toimivaksi järjestelmäksi. Se on ollut mahdollista nimenomaan jäteverolain verotonta jätettä koskevan raakoon vuoksi. Kierrätys kattaa nykyisin noin 80 prosenttia betonijätteestä, kun se oli jäteverolain voimaantulon aikaan lähes olematonta. Betonijätettä syntyy vuosittain noin miljoona tonnia, mikä on noin 70 prosenttia kaiken rakennusjätteen määrästä. Kierrätys on siis laajaa, ja alalla toimii kymmeniä ja liitännäisillä purku- ja lajittelualoilla satoja yrittäjiä. Käsitelty betoni-jäte itsessään on kalliomurskeen veroinen materiaali.

Lasijätteen kierrätys on vakiintunut niin ikään toimivaksi järjestelmäksi verokannustimen avulla. Lasijätteen käyttö kaatopaikkarakenteissa ei ole myöskään yhteiskunnan kannalta taloudellisin vaihtoehto. Jätelasin jalostusarvo kierrätyksen kautta on alan edustajien mukaan 75—200 euroa tonnilta, kun kaatopaikkarakenteissa korvattavan soran ja muiden maa-aineisten arvo on vähäinen, noin 5 euroa tonnilta. Puhdistettu lasinsiru on myös kysytty vientituote, jolla on markkinoita mm. Venäjällä.

Valiokunta katsoo saamansa selvityksen perusteella, ettei nykyistä lasi- ja betonijätteen verokohtelua ole syytä muuttaa. Jätteen verollisuus on kierrätyksen olennainen edellytys, ja kierrätyksellä on edellä kuvattuja eittämättömiä etuja. Kierrätys on asetettu lisäksi jätehierarkiassa muun hyödyntämisen, kuten kaatopaikkarakentamisen, edelle. Verollisuus on siis

myös tähän nähden johdonmukainen ratkaisu. Valiokunta esittää näillä perusteilla, että lasi- ja betonijätteen jätevero pysytettäisiin nykyisen muotoisena. Ehdotuksen sisältöä on perusteltu erikseen yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Saastuneet maa-ainekset

Saastunut maa-aines olisi nykyiseen tapaan edelleen verotonta jätettä. Perusteena on sen rajallinen hyötykäyttömahdollisuus. Ratkaisu olisi siis lain yleislinjan mukainen. Verottomuudella suojataan myös puhtaan maamassan loppusijoitukseen tarkoitettuja kaatopaikkoja sinne mahdollisesti muutoin ohjautuvalta pilaantuneelta maamassalta.

Ympäristövaliokunta on pitänyt omaksuttua ratkaisua hyvänä ja korostanut sen suurta periaatteellista merkitystä pilaantuneiden alueiden puhdistamisessa. Se on todennut lisäksi, että pilaantuneiden maa-alueiden kunnostamistarve on suuri eikä kunnostuksen kustannuksia tule lisätä — peruste, joka on ollut nykyisin verottomuuden perusteena. Valiokunta on viitannut vielä Suomen ympäristökeskuksen arvioon, jonka mukaan pilaantuneiden maiden kunnostuksessa ei ole tapahtunut toistaiseksi sellaista kehitystä, joka olisi pienentänyt materiaalivirtoja, vähentänyt kunnostustoimien hiilidioksidipäästöjä tai johtanut parantuneeseen ekotehokkuuteen.

Asiantuntijakuulemisessa on käynyt toisaalta ilmi, että pilaantuneen maa-aineksen verottomuus voi aiheuttaa kilpailuneutraliteettiongelmia, sillä Suomessa on yrityksiä, jotka puhdistavat vaikeasti pilaantuneita maa-aineksia. Käytännössä toiminta on kuitenkin mahdotonta, jos nämä maa-ainekset voidaan viedä verottomana kaatopaikalle. Ympäristön kannalta erityisen ongelmallisia ovat erityisesti vaikeasti pilaantuneet maa-ainekset.

Valiokunta toteaa, että verottomuudelle esitetyt perustelut ovat ymmärrettäviä erityisesti lievästi pilaantuneiden maa-ainesten osalta. Muulta osin valiokunta katsoo kuitenkin, että asia tulisi selvittää perusteellisesti ja esittää siitä johtopäätökset, kun lain vaikutuksia seurataan jäljempänä edellytettävien tavoin.

Veron määräytyminen

Jätevero määräytyisi myös jatkossa jätteen tuorepainon perusteella. Rauta- ja terästeollisuuden edustajat ovat esittäneet, että veron perusteena käytettäisiin jätteen todennettua kuivapainoa, jottei veroa tarvitse maksaa jätteen sisältämästä vedestä.

Valiokunta katsoo, että esityksen yleisperiaate on lähtökohtaisesti perusteltu eikä poikkeusta voida tehdä yksittäisillä aloilla. Jäte punnitaan, kun se tuodaan kaatopaikalle, ja kaikkien verollisten jättejakeiden vero määräytyy samalla tavalla. Tuorepainoon perustuva vero on selkeä eikä jätä tulkinnanvaraa veron määräytymisen perusteista. Menettely on siten perusteltu verolaeilta vaadittavan tarkkarajaisuuden ja verovelvollisten yhdenvertaisen kohtelun vuoksi. Se ohjaa lisäksi osaltaan parempaan jätteen esikäsittelyyn.

Jäteveron tuoton tuloutus kunnille

Suomen Kuntaliitto on esittänyt, että jäteveron tuotto tuloutettaisiin vastaisuudessa kunnille asukasmäärien perusteella. Vaatimusta on perusteltu sillä, että kunnat ovat vastuussa yhdyskuntien jätehuollon järjestämisestä ja niiden päätöksenteolla on keskeinen merkitys jättepoliittisissa toimissa. Kunnille aiheutuu lisäksi jätehuoltoon läheisesti liittyvistä tehtävistä kustannuksia, joita ei voida kattaa jätemaksuilla. Tällaisia tehtäviä ovat esimerkiksi isännättömien pilaantuneiden tai roskaantuneiden alueiden puhdistus, räjähdysmäisesti lisääntyneen roskaantumisen torjunta sekä kunnan jätehuoltovastuun ulkopuolisen jätteen synnyn ehkäisy.

Jäteveron siirto kuntien veropohjaan vähentäisi myös kuntien tuloveroprosenttien korotuspaineita.

Valiokunta ei puolla Suomen Kuntaliiton esitystä. Keskeinen peruste on se, että jätevero on vastaisuudessa yhä selvemmin ohjaava vero, jonka tavoitteena ei ole kerryttää verotuottoa vaan kannustaa kestävään jättepolitiikkaan. Jätevero soveltuu siten huonosti fiskaalisessa mielessä paikallistason verotulojen täydentäjäksi.

Voimaantulo

Uuden lain on tarkoitus tulla voimaan ensi vuoden alusta. Aikataulua on pidetty asiantuntijakuulemisessa liian kireänä mm. siihen nähden, että veron piiriin tulisi iso joukko uusia verovelvollisia.

Valiokunta katsoo, ettei lain voimaannpanoa ole syytä myöhentää ehdotetusta; Toimijat ovat saaneet tiedon lain keskeisestä sisällöstä viime kesänä, kun hallituksen esityksen luonnos on ollut laajalla lausuntokierroksella. Tiedossa oli jo silloin mm. tarkoitus ottaa lain piiriin myös yksityiset kaatopaikat. Lain siirtymäsäännöksissä on myös mahdollisuus ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin jo ennen lain voimaantuloa. Tullilaitos on valmistautunut sen mukaisesti tiedottamaan uudistuksesta ja ohjaamaan lain soveltamisessa, jotta toimeenpano sujuisi mahdollisimman hyvin.

Seuranta

Edellä on jo todettu tarve ja aikomus seurata veropohjan johdonmukaisuutta ja lain ohjausvaikutuksen tehokkuutta sekä eräitä yksittäisiä kohteita, kuten jätteenpolton, tuhkan ja saastuneen maa-aineksen verotuksellista asemaa. Myös keräyspaperin siistauslietteen valtioneuvoston etenemistä on syytä seurata ajantasaisesti asian merkittävyyden vuoksi.

Seurantatarvetta lisää niin ikään uudistuva kansallinen ja EU-tasoinen sääntely. Ympäristövaliokunta on kiinnittänyt lisäksi huomiota viireillä olevan energiaverouudistuksen ja uusiutuvan energian edistämistä koskevan esityksen myötä syntyviin jätehuollon välillisiin vaikutuksiin. Kokonaistarkastelussa nekin olisi syytä ottaa huomioon.

Valiokunta pitää lain vaikutusten seurantaa tärkeänä niin verotuksen johdonmukaisuuden kuin lain ympäristövaikutusten arvioimiseksi. Lisäksi lain täytäntöönpanoa on syytä tukea asianmukaisella ohjauksella ja varmistua mm. siitä, että vero- ja ympäristöviranomaisten kannat ovat tulkinnanvaraisissa tilanteissa yhdenmukaisia. Tämä on tärkeää verovelvollisten oikeusturvan kannalta, ja se ylläpitää lain kannustavaa ohjausvaikutusta.

Jäteverolakia joudutaan päivittämään lähi-vuosina joka tapauksessa, kun EU:n jäteluettelo uudistetaan. Komission päätös on tarkoitus antaa alustavien suunnitelmien mukaan vuonna 2012. Valiokunta edellyttää, että siinä yhteydessä esitetään jo ainakin ensiarvio jäteverolain vaikutuksista ja mahdollisista uudistustarpeista.

Eduskunta-aloitteet

Valiokunta ehdottaa, että eduskunta-aloitteet hylätään.

Yksityiskohtaiset perustelut

6 §:n 1 momentti. Pykälässä säädetään kaatopaikalla hyödynnettävän jätteen verottomuudesta. Veroa ei olisi suoritettava kaatopaikalle muista jätteistä eroteltuna toimitettavasta jätteestä, joka hyödynnetään kaatopaikalla sen perustamisen, käytön tai käytöstä poistamisen kannalta välttämättömissä rakenteissa tai rakennuksissa.

Valiokunta ehdottaa lasi- ja betonijätteen kierrätyksen turvaamiseksi, että edellä tarkoitettuna verottomana jätteenä ei kuitenkaan pidettäisi lasijätettä eikä halkaisijaltaan yli 150 millimetrin kokoisista kappaleista koostuvaa betonijätettä.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella valtiovarainvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi 6 §:n 1 momentti muutettuna (Valiokunnan muutosehdotus),

että lakialoitteet LA 133/2007 vp, LA 128/2008 vp, LA 91/2009 vp, LA 100/2009 vp ja LA 116/2009 vp hylätään ja

että toimenpidealoite TPA 37/2009 vp hylätään.

Valiokunnan muutosehdotus

6 §

Verottomuus

Veroa ei ole suoritettava kaatopaikalle muista jätteistä eroteltuna toimitettavasta jätteestä, joka hyödynnetään kaatopaikalla sen perustamisen, käytön tai käytöstä poistamisen kannalta välttämättömissä rakenteissa tai rakennuksissa. *Edellä tarkoitettuna verottomana jätteenä ei kuitenkaan pidetä lasijätettä eikä halkaisijaltaan yli 150 millimetrin kokoisista kappaleista koostuvaa betonijätettä.*

— — — — —
—————

VaVM 43/2010 vp — HE 159/2010 vp

Helsingissä 19 päivänä marraskuuta 2010

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

vpj.	Kari Rajamäki /sd	Markku Rossi /kesk
jäs.	Matti Ahde /sd (osittain)	Matti Saarinen /sd
	Christina Gestrin /r	Sari Sarkomaa /kok
	Pertti Hemmilä /kok	Minna Sirnö /vas (osittain)
	Bjarne Kallis /kd	Pia Viitanen /sd (osittain)
	Kyösti Karjula /kesk	vjäs. Eero Heinäluoma /sd (osittain)
	Esko Kiviranta /kesk (osittain)	Hanna-Leena Hemming /kok (osittain)
	Mikko Kuoppa /vas	Reijo Kallio /sd (osittain)
	Mika Lintilä /kesk	Matti Kauppila /vas (osittain)
	Olli Nepponen /kok	Valto Koski /sd (osittain)
	Tuija Nurmi /kok (osittain)	Reijo Paajanen /kok (osittain)
	Kirsi Ojansuu /vihr	Tuula Väättäinen /sd (osittain).
	Heikki A. Ollila /kok	

Valiokunnan sihteerinä jaostokäsittelyssä on toiminut

valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen.

VASTALAUSE

Perustelut

Jäteverolla arvioidaan kerättävän varoja valtiolle vuonna 2011 90 miljoonaa euroa. Suomen Kuntaliiton mielestä yhdyskuntajätehuollon järjestäminen on kuntien vastuulla ja kunnille aiheutuu jätehuoltoon läheisesti liittyvistä tehtävistä kustannuksia, joita kuitenkin ei voida katata jätelain mukaisen julkisoikeudellisen jätemaksun kertymällä. Tällaisia tehtäviä ovat mm. jätelakia edeltäneen aikaisten vanhojen kaatopaikkojen kunnostaminen eräissä tapauksissa, isännättömien pilaantuneiden tai roskaantuneiden alueiden puhdistaminen, räjähdysmäisesti kasvaneen roskaantumisen torjuminen sekä kunnan jätehuoltovastuun ulkopuolinen jätteen synnyn ehkäisy, kuten elinkeinotoiminnanharjoittajiin kohdistettu valistus ja tiedotus. Jäteveron tuloutuksen niukkin resurssi on apuna mm. näiden verovarojen rahoitettavien tehtävien hoitamisessa.

Kuntien julkisoikeudellisella päätöksenteolla on keskeinen merkitys jättepoliittisissa ratkaisuissa, kierrätyksen edistämisessä ja kaatopaikkasijoituksen minimoimisessa. Päätöksentekoa ohjaa mm. jätelain ensisijaisuusperiaate ja tuleva biohajoavan jätteen kaatopaikkakielto. Kuntien jätelaitosten visiona on vähentää kaatopaikkasijoituksen osuus 5 %:iin vuoteen 2015 mennessä. Jäteveron tulouttaminen kunnille ei vaikuta tähän kehitykseen.

Jäteveron tuotolla ei ole juurikaan fiskaalista merkitystä valtiolle. Veron tuotto on melko vakaa ja määräytyy kaavamaisesti sekä kohdentuu kuntien kesken melko tasaisesti, joten jätevero

sopii myös luonteensa puolesta hyvin paikallishallinnon rahoitusmuodoksi. Jäteveron siirtäminen kuntien veropohjaan vähentäisi osaltaan kuntien tuloveroprosenttien korotuspaineita. Tänä vuonna lähes 200 kuntaa joutui korottamaan tuloveroa ja 49 kuntaa joutuu nostamaan veroprosenttia myös ensi vuodeksi.

Esitämme näin ollen, että jäteveron tuotto ohjataan kunnille vuoden 2011 alusta alkaen. Veron tuotto tulee jakaa kunnille niiden asukasmäärän perusteella sitä mukaa, kuin veroa kertyy tullihallinnolle.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena pait-si 1 § muutettuna seuraavasti:

Vastalauseen muutosehdotus

1 §

Soveltamisala

(1 ja 2 mom. kuten VaVM)

Valtiolle suoritettu tämän lain mukainen vero jaetaan ja tuloutetaan kunnille niiden asukasluvun mukaisessa suhteessa siten kuin soveltuvin osin kunnallisveron tilittämisestä on säädetty verontilityslaissa (532/1998). (Uusi)

Helsingissä 19 päivänä marraskuuta 2010

Mikko Kuoppa /vas
Minna Sirnö /vas
Matti Kauppila /vas
Matti Ahde /sd

Matti Saarinen /sd
Eero Heinäluoma /sd
Pia Viitanen /sd
Valto Koski /sd